

**“МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСАГ ЗАХИРГАА, НУТАГ ДЭВСГЭРИЙН НЭГЖИЙГ
ӨӨРЧЛӨХ АСУУДЛААР ИРГЭДИЙН САНАЛ АВАХ ЖУРАМ БАТЛАХ ТУХАЙ”
УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН АНХНЫ ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙГ
ЯВУУЛСАН ТАЛААРХ ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ
САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2024 оны 04 дүгээр
сарын 15-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Ганболд

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Засгийн газраас 2022 оны 01 дүгээр сарын 05-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн “Журам батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн хэлэлцэх эсэх асуудлыг Улсын Их Хурал 2022 оны 01 дүгээр сарын 14-ний өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Төрийн байгуулалтын байнгын хороонд шилжүүлсэн.

Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны 2022 оны 02 дугаар тогтоолоор Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг Байнгын хорооны болон чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл хангах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Ганболд ахлан, гишүүдэд Улсын Их Хурлын гишүүн Ё.Баатарбилэг, Ж.Сүхбаатар нарын бүрэлдэхүүнтэй байгуулан ажиллаж байна.

Төрийн байгуулалтын байнгын хороо 2024 оны 04 дүгээр сарын 15-ны өдрийн хуралдаанаар “Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийг өөрчлөх асуудлаар иргэдийн санал авах журам батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн анхны хэлэлцүүлгийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасныг баримтлан явуулж, дараах санал, дүгнэлтийг Та бүхэнд танилцуулж байна.

Ажлын хэсгийн дэмжсэн тогтоолын төслийн 2 дахь заалт буюу дагаж мөрдөх хугацааг хасаж, тогтоол ердийн журмаар хүчин төгөлдөр болох; нэгжийн өөрчлөлтийн төслийн баримт бичигт тухайн өөрчлөлтөд хамрагдаж байгаа нэгжийн одоогийн болон өөрчлөлтийн дараах нөхцөл байдлыг тусгасан байхаар тодруулах; нэгжийн өөрчлөлт хийснээр иргэдэд зориулсан төрийн болон орон нутгийн ажил, үйлчилгээний чанар, хүртээмж өмнөх түвшнээс дээшилсэн байх, төслийг боловсруулах ажлын хэсэгт тухайн нэгжийн төлөөлөл болон өөрчлөлтөд хамрагдах нэгжийн Засаг даргын Тамгын газрын төлөөллийг оролцуулах; сум, дүүргийн хувьд 3 сар, аймгийн хувьд 6 сарын хугацаанд багтаан иргэдэд мэдээлэх, танилцуулах, оролцогч талуудын уулзалт, хэлэлцүүлэг, нөлөөллийн шинжилгээ хийх, иргэдээс санал авах, дүнг нэгтгэн мэдээлэх ажлыг зохион байгуулах, аймгийг өөрчлөх асуудлаар санал хураалт явуулах өдөр, цагийг Засгийн газар, сум, дүүргийг өөрчлөх асуудлаар санал хураалт явуулах өдөр, цагийг аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал товлон зарлах, саналыг нууцаар авах; өөрчлөлтөд нэг эсхүл хоёр ба түүнээс олон нэгж хамрагдах тохиолдолд тухайн өөрчлөлтөд хамрагдаж байгаа нэгжүүдийн санал хураалтад оролцсон нийт иргэдийн олонх дэмжсэн саналыг хүчинтэйд тооцох зэрэг 22 зарчмын зөрүүтэй саналыг Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн болно.

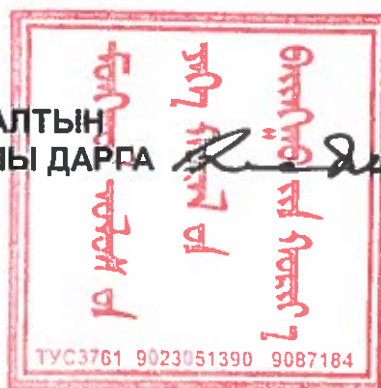
Байнгын хороо нэг бүрчлэн хэлэлцэж, санал хураалт явуулж бэлтгэсэн зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол болон анхны хэлэлцүүлэг явуулсан талаарх Байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг Та бүхэнд хүргүүлсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

“Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийг өөрчлөх асуудлаар иргэдийн санал авах журам батлах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналын томьёоллыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа.

ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДАРГА



Н.ЭНХБОЛД

**“МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСАГ ЗАХИРГАА, НУТАГ ДЭВСГЭРИЙН НЭГЖИЙГ ӨӨРЧЛӨХ
АСУУДЛААР ИРГЭДИЙН САНАЛ АВАХ ЖУРАМ БАТЛАХ ТУХАЙ” УЛСЫН ИХ
ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН
ТОМЬЁОЛОЛ**

Нэг.Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дэмжсэн санал

1.Тогтоолын төслийн 2 дахь заалтыг хасах.

**Санал гаргасан: Улсын Их Хурлын гишүүн
Г.Ганболд, Ё.Баатарбилэг, Ж.Сүхбаатар
/цаашид “Ажлын хэсэг” гэх/**

2.Төслийн хавсралтын 1.1, 1.3 дахь заалтыг нэгтгэн 1.1 дэх заалт болгон доор дурдсанаар өөрчлөх:

“1.1.Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1, 13.2, 13.3 дахь хэсэгт заасан аймаг, сум, дүүрэг /цаашид “нэгж” гэх/-ийг өөрчлөх асуудлыг санаачлах, нэгжийн өөрчлөлтийн төсөл боловсруулах, иргэдийн санал авах үйл ажиллагааг энэ журмаар зохицуулна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

3.Төслийн хавсралтын 2.1.6 дахь дэд заалтын “тухайн орон нутгийн нутаг дэвсгэр (газар, хилийн цэс), хүн ам зүй” гэснийг “өөрчлөлтөд хамрагдах нэгжийн одоогийн болон өөрчлөлтийн дараах нутаг дэвсгэр, хилийн цэс, хүн ам” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

4.Төслийн хавсралтын 2.1.5 дахь дэд заалтын “зогсоож, өөр нэгжид (аймаг, сум, дүүрэг) нутаг дэвсгэр, засаг захиргааны хувьд харьяалуулахыг” гэснийг “зогсоохыг” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

5.Төслийн хавсралтын 2.1.1 дэх дэд заалтын “хуваах” гэсний дараа “, шилжүүлэх” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

6.Төслийн хавсралтад доор дурдсан агуулгатай 2.1.5 дахь дэд заалт нэмэх:

“2.1.5.“нэгжийг шилжүүлэх” гэж тухайн нэгжийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн харьяаллыг өөрчлөхийг;”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

7.Төслийн хавсралтын 3.1.1 дэх дэд заалтын “газар зүй” гэснийг “газар зүйн онцлог, орон зайн байршил,” гэж, 3.1.2 дахь заалтын “дэвсгэрийн хувьд” гэснийг “дэвсгэр” гэж, 3.1.4 дэх дэд заалтын “нутгийн” гэснийг “орон нутгийн” гэж, 3.1.5 дахь дэд заалтын “угсаатан зүй” гэснийг “угсаатны онцлог” гэж, 3.1.6 дахь дэд заалтын “ашиг, өгөөжтэй” гэснийг “ашигтай” гэж тус тус өөрчилж, 3.1.6 дахь дэд заалтын “эдийн засгийн” гэснийг өмнө “нийгэм,” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

8.Төслийн хавсралтын 3.1.3 дахь дэд заалтыг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

9.Төслийн хавсралтад доор дурдсан агуулгатай 4.1, 4.2 дахь заалт нэмэх:

“4.1.Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 13.2-т заасны дагуу аймаг, сум, дүүргийг өөрчлөх асуудлыг Засгийн газар санаачилна.

4.2.Нэгжийн өөрчлөлтийн төслийн баримт бичгийг төрийн захиргааны төв болон төрийн захиргааны байгууллага, өөрчлөлтөд хамрагдах нэгжийн Засаг даргын Тамгын газрын төлөөллөөс бүрдсэн Ажлын хэсэг боловсруулна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

10.Төслийн хавсралтын 4.2 дахь заалтыг доор дурдснаар өөрчлөн найруулж 4.4 дэх заалт болгох:

“4.4.Ажлын хэсэг нэгжийн өөрчлөлтийн төсөл боловсруулахдаа энэ журмын нэгдүгээр хавсралтад заасан мэдээллийг тусгана.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

11.Төслийн хавсралтын 4.5 дахь заалтыг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

12.Төслийн хавсралтын 4.1.3 дахь дэд заалтын “хөдөлгөөнийг” гэснийг “хөдөлгөөний хандлагыг” гэж, 4.1.5 дахь дэд заалтын “төрийн” гэснийг “иргэдэд зориулсан төрийн” гэж, мөн дэд заалтын “үйлчилгээ иргэдэд хүртээмжтэй” гэснийг “үйлчилгээний чанар, хүртээмж өмнөх түвшнээс дээшилсэн” гэж тус тус өөрчилж, 4.1 дэх хэсгийн “Засгийн газар, түүний харьяа яам, агентлаг” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

13.Төслийн хавсралтын 5.1 дэх заалтын “үнэлгээ” гэснийг “шинжилгээ” гэж, 5.3 дахь заалтын “дүүргийн хувьд” гэснийг “дүүргийг” гэж, мөн заалтын “аймгийн хувьд” гэснийг “аймгийг” гэж, 5.4 дэх заалтын “асуудлын талаар иргэдээс өөрчлөлтийг “дэмжиж байна”, “дэмжихгүй” гэсэн томъёоллоор санал” гэснийг “асуудлаар иргэдийн саналыг энэ журмын хоёрдугаар хавсралтад заасан саналын хуудсаар” гэж, 5.5 дахь заалтын

“сонгуулийн насны иргэдийн олонх оролцсон бол санал авах ажлын дүнг” гэснийг “сонгуулийн эрх бүхий иргэд оролцох бөгөөд олонх нь оролцсон бол санал хураалтыг” гэж, 5.10 дахь заалтын “санал хураалтын нэгдсэн дүнг санал хураалтаас хойш” гэснийг “санал хураалт дууссаны дараа саналын хуудсыг тоолж, дүнг” гэж, 5.11 дэх заалтын “5” гэснийг “3” гэж тус тус өөрчилж, 5.10 дахь заалтын “нэгдсэн” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

14.Төслийн хавсралтад доор дурдсан агуулгатай 5.4, 5.5 дахь заалт нэмэх:

“5.4.Аймгийг өөрчлөх асуудлаар Засгийн газар, сум, дүүргийг өөрчлөх асуудлаар аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал энэ журмын 5.3-т заасан хугацаанд багтаан санал хураалт явуулах байршил, өдөр, цагийг товлон зарлана.

5.5.Аймаг, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нэгжийг өөрчлөх асуудлаар урьдчилан тогтоосон байранд, битүүмжилсэн саналын хайрцаг ашиглан нууц санал хураалт явуулна.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

15.Төслийн хавсралтын 5.3 дахь заалтын “арга хэмжээг” гэсний дараа “энэ журмын 4.2-т заасан ажлын хэсэг нэгжийн өөрчлөлтийн төслийн баримт бичгийг боловсруулан хүлээлгэн өгсөнөөс хойш” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

16.Төслийн хавсралтын 5.7 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“5.7.Өөрчлөлтөд хоёр ба түүнээс олон нэгж хамрагдах тохиолдолд тухайн өөрчлөлтөд хамрагдаж байгаа нэгжүүдийн санал хураалтад оролцсон нийт иргэдийн олонх дэмжсэн саналыг хүчинтэйд тооцно.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

17.Төслийн хавсралтын 5.8 дахь заалтыг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

18.Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийг өөрчлөх асуудлаар иргэдийн санал авах журмын төслийн 1 дүгээр хавсралтын 1.4 дэх мөрний “асуудал” гэсний дараа “/өөрчлөх болсон үндэслэл, шалтгаан/” гэж, 1.5 дахь мөрний “хуваах” гэсний дараа “шилжүүлэх” гэж, 3.1 дэх мөрний “Хучилттай” гэсний өмнө “Хатуу” гэж, 4.2 дахь мөрний “Боловсрол” гэсний дараа “Мэргэжлийн сургалтын байгууллагын тоо, хүчин чадал, хамрагдалт, орон тоо” гэж тус тус нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

19.Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийг өөрчлөх асуудлаар иргэдийн санал авах журмын төслийн 1 дүгээр хавсралтын гарчгийн “ТАЛААРХ”

гэснийг “ТӨСЛИЙН” гэж, 1.1 дэх мөрний “Харьяалал /аймаг, сум, нийслэл, дүүрэг” гэснийг “Нэгжийн харьяалал /аймаг, дүүрэг/” гэж, 1.2 дахь мөрний “Тухайн нэгж” гэснийг “Нэгжийн нэр” гэж тус тус өөрчилж, 2.1 дэх мөрний “/2010, 2020 он/” гэснийг, тайлбар хэсгийн “агентлаг” гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

20.Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийг өөрчлөх асуудлаар иргэдийн санал авах журмын төслийн 2 дугаар хавсралтын “...аймгийн ... сумыг /дүүрэг/” гэснийг “... засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийг” гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

21.Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийг өөрчлөх асуудлаар иргэдийн санал авах журмын төслийн 2 дугаар хавсралтын “хуваах” гэсний дараа “, шилжүүлэх” гэж тохиолдол бүрд нэмж, “татан буулгах,” гэснийг тохиолдол бүрд хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

22.Тогтоолын төслийн болон хавсралтын талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн нэр томьёог жигдлэх, заалт, дэд заалт, ишлэлийн дугаарыг нийцүүлж өөрчлөх, агуулгыг алдагдуулахгүйгээр хүснэгтийн загварыг өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

----oOo----